

Aluevaltuusto 25.02.2025 § 17

§ 17

Vastauksen antaminen valtuutettu Karimäen ja 21 muun aluehallitukselle osoittamaan kysymykseen koskien syömishäiriöiden hoitoa ja varhaista tunnistamista

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):
Ahlström Mari
Kivistö Kaisa
Malk Kaija

Päätösehdotus

Aluevaltuusto päättää merkitä alla olevan aluehallituksen antaman vastauksen tiedoksi

Vastaus aluehallitukselle osoitettuun kysymykseen

Syömishäiriöiden ennaltaehkäisy sekä varhainen tunnistaminen ja hoito ovat osa ennaltaehkäisevän terveydenhuollon perustehtävää. Erityisesti neuvolassa sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa kohdataan lähes kaikki alueen lapset ja nuoret sekä odottavat äidit osana terveystarkastuksia. Nämä palvelut ovat lasten, nuorten ja perheiden tavoitettavissa matalalla kynnyksellä kaikissa tilanteissa, joihin liittyy huolta hyvinvoinnista. Ravitsemustilan arvio on osa jokaista seurantakäyntiä sisältäen sekä syömistottumusten että kasvun arvioinnin. Näin päästään tarvittaessa jo varhaisessa vaiheessa puuttumaan tilanteeseen.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa on käytössä prosessi, jolla varmistetaan oikeanlainen ja oikea-aikainen tuki, joka huomioi kokonaistilanteen ja on tarvittaessa moniammatillista. Prosessissa huomioidaan myös hoidon porrastus perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välillä sekä yhteistyö muiden toimijoiden kanssa mukaan lukien opiskeluhuolto, lasten ja nuorten kuntoutus- ja mielenterveyspalvelut sekä avosairaanhoito. Palveluiden yhdenmukaistamisen myötä prosessi levitetään koko hyvinvointialueelle, mikä varmistaa tasalaatuiset palvelut koko alueella asuinpaikasta riippumatta. Samanaikaisesti ohjetta muokataan huomioimaan juuri päivitetty syömishäiriöiden Käypä hoito -suositus.

Oppilaitoksissa toteutettava yhteisöllinen opiskeluhuoltotyö sisältää hyvinvointia, terveyttä ja osallisuutta edistäviä teemoja, ja tätä työtä opiskeluhuollon ammattilaiset tekevät tavoitteellisesti ja suunnitellusti oppilaitosyhteisön tarpeen mukaan sekä yhteistyössä koulutuksen järjestäjän kanssa. Yhteisöllisessä hyvinvointityössä voidaan varhaisessa vaiheessa tunnistaa opiskelijoiden keskuudessa esiin tulleita ilmiöitä ja hyvinvoinnin riskitekijöitä ja esimerkiksi hyvinvointitaitojen edistämällä ennaltaehkäistä pahoinvointia, mikä saattaa tulla esiin myös syömiseen liittyvänä oireiluna ja vakavissa tapauksissa johtaa syömishäiriöihin. Osana yhteisöllistä opiskeluhuoltoa voidaan tarvittaessa antaa opetuksen ja kasvatuksen ammattilaisille tietoa ja lisätä ymmärrystä syömisongelmista ja niihin suhtautumisesta. Yhteisöllinen opiskeluhuoltotyö toimii tärkeänä

ennaltaehkäisevänä toimintona myös syömishäiriöiden ehkäisyssä.

Opetuksen ammattilaisen huolen herätessä opiskelijasta hänellä on lakisääteinen velvollisuus ohjata opiskelija opiskeluhuollon palveluihin salassapitosäännösten estämättä. Opiskeluhoitoa toteutetaan tarvittaessa moniammatillisena yhteistyönä, ja syömiseen liittyvien ongelmien osalta moniammatillisuus opiskelijan tuessa on tärkeää. Opiskeluhoollon psykologin keskeisiä työmuotoja ovat opiskelijan kokonaistilanteen jäsentäminen ja psykososiaalisten kipukohtien tunnistaminen, varhainen psykososiaalinen tuki sekä ympäristön ohjaaminen opiskelijaa tukevaksi ja onnistumisia mahdollistavaksi. Varhaisen tuen antamiseen syömisongelmissa opiskeluhoollolla on käytössään tutkimustietoon perustuva omahoitomateriaali syömisen ongelmista sekä koulutus omahoitomateriaalin käyttämiseen ohjaustyössään osana varhaisen vaiheen tukea perheelle ja nuorille. Syömishäiriöiden Käypä hoito -suositus on tuotu opiskeluhoollolle tiedoksi julkaisunsa jälkeen. Suositus antaa kattavan, tutkimuksiin perustuvan tietopaketin syömishäiriöihin suhtautumisesta, tuesta ja tilanteen arvioinnista. Käypä hoito -materiaalit ovat myös opiskeluhoollon käytettävissä.

Terveysasemien vastaanotoilla tavoitteena ja tehtävänä on ensimmäisessä vaiheessa syömishäiriön tunnistaminen, varhainen puuttuminen ja puheeksi ottaminen. Hoito suunnitellaan tämän jälkeen yksilöllisen tarpeen mukaan. Lapset ja nuoret ohjataan tavallisesti ennaltaehkäisevän terveydenhuollon seurantaan, ellei tilanne edellytä akuutisti lähettämistä erikoissairaanhoidon. Aikuisten lievissä syömishäiriöissä hoidoksi voivat riittää neuvonta- ja seurantakäynnit terveysasemalla. Vastaanotolla työntekijä antaa potilaalle tietoa syömishäiriöstä sekä tukee häntä terveelliseen, monipuoliseen ja säännölliseen ravitsemukseen. Lisäksi potilasta ohjataan sopivaan liikuntaan, jota arvioidaan muun muassa sen perusteella, onko kyseessä laihuus- vai lihavuushäiriö. Valikoivasti syövä lapsi tai nuori ohjataan tarpeen mukaan avosairaanhoidon ravitsemusterapeutin vastaanotolle, kun ruokavalio on yksipuolinen, ruokahalu on heikentynyt merkittävästi tai lapsi on laihtunut merkittävästi, mikäli lapsella tai nuorella ei ole kontaktia erikoissairaanhoidon syömisoireilun vuoksi. Diagnosoidun syömishäiriön ravitsemusterapeutin hoito toteutetaan erikoissairaanhoidossa. Myös aikuisille potilaille tarjotaan perusterveydenhuollon ravitsemusterapiaa, kun potilaalla on syömishäiriö tai sen epäily eikä hänellä ole syömishäiriöyksikön kontaktia.

Potilas voidaan lisäksi ohjata Mielenterveystalo.fi:n ahminnan ja syömisongelmien hoidon omahoito-ohjelmiin tai lähettää bulimian nettiterapiaan. Työntekijöillä on käytettävissä Terveysportti-portaalissa ajantasainen suomalainen ohjeistus syömishäiriöiden diagnostiikasta ja hoidosta mukaan lukien syömishäiriöiden Käypä hoito -suositus. Tilanteissa, joissa avosairaanhoidon toimenpiteet eivät ole riittäviä, lääkärit konsultoivat potilaan iän mukaan lasten-, nuoriso- tai aikuispsykiatria ja/tai tekevät lähetteen erikoissairaanhoidon.

Käsittely

Päätös

Aluevaltuusto hyväksyi päätösesityksen yksimielisesti.

Selostus

Liitteet

- 1 Valtuutettu Karimäen aluehallitukselle osoittama kysymys: Syömishäiriöiden hoito ja varhainen tunnistaminen / Ledamot Karimäkis fråga till välfärdsområdesstyrelsen: Behandling och tidig identifiering av ätstörningar

Oheismateriaali

Tiedoksi

Täytäntöönpano

Kysymyksen esittänyt valtuutettu, palvelualuejohtaja, johtavat ylilääkärit

Päätöshistoria

Aluehallitus 03.02.2025 § 26

§ 26

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää antaa seuraavan vastauksen aluehallitukselle esitettyyn kysymykseen:

Syömishäiriöiden ennaltaehkäisy sekä varhainen tunnistaminen ja hoito ovat osa ennaltaehkäisevän terveydenhuollon perustehtävää. Erityisesti neuvolassa sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa kohdataan lähes kaikki alueen lapset ja nuoret sekä odottavat äidit osana terveystarkastuksia. Nämä palvelut ovat lasten, nuorten ja perheiden tavoitettavissa matalalla kynnyksellä kaikissa tilanteissa, joihin liittyy huolta hyvinvoinnista. Ravitsemustilan arvio on osa jokaista seurantakäyntiä sisältäen sekä syömistottumusten että kasvun arvioinnin. Näin päästään tarvittaessa jo varhaisessa vaiheessa puuttumaan tilanteeseen.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa on käytössä prosessi, jolla varmistetaan oikeanlainen ja oikea-aikainen tuki, joka huomioi kokonaistilanteen ja on tarvittaessa moniammatillista. Prosessissa huomioidaan myös hoidon porrastus perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välillä sekä yhteistyö muiden toimijoiden kanssa mukaan lukien opiskeluhoito, lasten ja nuorten kuntoutus- ja mielenterveyspalvelut sekä avosairaanhoito. Palveluiden yhdenmukaistamisen myötä prosessi levitetään koko hyvinvointialueelle, mikä varmistaa tasalaatuiset palvelut koko alueella asuinpaikasta riippumatta. Samanaikaisesti ohjetta muokataan huomioimaan juuri päivitetty syömishäiriöiden Käypä hoito -suositus.

Oppilaitoksissa toteutettava yhteisöllinen opiskeluhoitotyö sisältää hyvinvointia, terveyttä ja osallisuutta edistäviä teemoja, ja tätä työtä opiskeluhoollon ammattilaiset tekevät tavoitteellisesti ja suunnitellusti

oppilaitosyhteisön tarpeen mukaan sekä yhteistyössä koulutuksen järjestäjän kanssa. Yhteisöllisessä hyvinvointityössä voidaan varhaisessa vaiheessa tunnistaa opiskelijoiden keskuudessa esiin tulleita ilmiöitä ja hyvinvoinnin riskitekijöitä ja esimerkiksi hyvinvointitaitojen edistämällä ennaltaehkäistä pahoinvointia, mikä saattaa tulla esiin myös syömiseen liittyvänä oireiluna ja vakavissa tapauksissa johtaa syömishäiriöihin. Osana yhteisöllistä opiskeluhuoltoa voidaan tarvittaessa antaa opetuksen ja kasvatuksen ammattilaisille tietoa ja lisätä ymmärrystä syömisongelmista ja niihin suhtautumisesta. Yhteisöllinen opiskeluhuoltotyö toimii tärkeänä ennaltaehkäisevänä toimintona myös syömishäiriöiden ehkäisyssä.

Opetuksen ammattilaisen huolen herätessä opiskelijasta hänellä on lakisääteinen velvollisuus ohjata opiskelija opiskeluhuollon palveluihin salassapitosäännösten estämättä. Opiskeluhuoltoa toteutetaan tarvittaessa moniammatillisena yhteistyönä, ja syömiseen liittyvien ongelmien osalta moniammatillisuus opiskelijan tuessa on tärkeää. Opiskeluhuollon psykologin keskeisiä työmuotoja ovat opiskelijan kokonaistilanteen jäsentäminen ja psykososiaalisten kipukohtien tunnistaminen, varhainen psykososiaalinen tuki sekä ympäristön ohjaaminen opiskelijaa tukevaksi ja onnistumisia mahdollistavaksi. Varhaisen tuen antamiseen syömisongelmissa opiskeluhuollolla on käytössään tutkimustietoon perustuva omahoitomateriaali syömisen ongelmista sekä koulutus omahoitomateriaalin käyttämiseen ohjaustyössään osana varhaisen vaiheen tukea perheelle ja nuorille. Syömishäiriöiden Käypä hoito -suositus on tuotu opiskeluhuollolle tiedoksi julkaisunsa jälkeen. Suositus antaa kattavan, tutkimuksiin perustuvan tietopaketin syömishäiriöihin suhtautumisesta, tuesta ja tilanteen arvioinnista. Käypä hoito -materiaalit ovat myös opiskeluhuollon käytettävissä.

Terveysasemien vastaanotoilla tavoitteena ja tehtävänä on ensimmäisessä vaiheessa syömishäiriön tunnistaminen, varhainen puuttuminen ja puheeksi ottaminen. Hoito suunnitellaan tämän jälkeen yksilöllisen tarpeen mukaan. Lapset ja nuoret ohjataan tavallisesti ennaltaehkäisevän terveydenhuollon seurantaan, ellei tilanne edellytä akuutisti lähettämistä erikoissairaanhoidon. Aikuisten lievissä syömishäiriöissä hoidoksi voivat riittää neuvonta- ja seurantakäynnit terveystasemalla. Vastaanotolla työntekijä antaa potilaalle tietoa syömishäiriöstä sekä tukee häntä terveelliseen, monipuoliseen ja säännölliseen ravitsemukseen. Lisäksi potilasta ohjataan sopivaan liikuntaan, jota arvioidaan muun muassa sen perusteella, onko kyseessä laihuus- vai lihavuushäiriö. Valikoivasti syövä lapsi tai nuori ohjataan tarpeen mukaan avosairaanhoidon ravitsemusterapeutin vastaanotolle, kun ruokavalio on yksipuolinen, ruokahalu on heikentynyt merkittävästi tai lapsi on laihtunut merkittävästi, mikäli lapsella tai nuorella ei ole kontaktia erikoissairaanhoidon syömisoireilun vuoksi. Diagnosoidun syömishäiriön ravitsemusterapeutin hoito toteutetaan erikoissairaanhoidossa. Myös aikuisille potilaille tarjotaan perusterveydenhuollon ravitsemusterapiaa, kun potilaalla on syömishäiriö tai sen epäily eikä hänellä ole syömishäiriöyksikön kontaktia.

Potilas voidaan lisäksi ohjata Mielenterveystalo.fi:n ahminnan ja syömisongelmien hoidon omahoito-ohjelmiin tai lähettää bulimian nettiterapiaan. Työntekijöillä on käytettävissä Terveysportti-portaalissa ajantasainen suomalainen ohjeistus syömishäiriöiden diagnostiikasta ja hoidosta mukaan lukien syömishäiriöiden Käypä hoito -suositus. Tilanteissa, joissa avosairaanhoidon toimenpiteet eivät ole riittäviä, lääkärit konsultoivat potilaan iän mukaan lasten-, nuoriso- tai aikuispsykiatria ja/tai tekevät lähetteen erikoissairaanhoidon.

Lisäksi aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää merkitä aluehallituksen antaman vastauksen tiedoksi.

Käsittely

Päätös

Aluehallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Selostus

Valtuutettu Karimäki sekä 21 muuta valtuutettua ovat jättänyt aluevaltuuston kokouksessa 10.12.2024 § 78 valtuustokysymyksen koskien syömishäiriöiden hoitoa ja varhaista tunnistamista.

Valtuustokysymyksessä kysytään, kuinka Länsi-Uudellamaalla toimitaan syömishäiriöiden varhaisen tunnistamisen parantamiseksi, syömishäiriöpotilaiden hoitoon pääsyn helpottamiseksi ja hoidon laadun parantamiseksi. Lisäksi kysytään, kuinka kehitetään suunnitelmallisesti syömishäiriöistä kärsivien hoitopolkuja ja nopeutetaan hoitoon pääsyä.

Hallintosäännön 27 §:n mukaan valtuutetut voivat tehdä aluehallitukselle kysymyksen hyvinvointialueen tai hyvinvointialuekonsernin hallintoa koskevasta asiasta. Jos kysymyksen on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua, aluehallituksen on annettava vastauksensa kysymykseen viimeistään siinä kokouksessa, joka yhdeksän viikon kuluttua kysymyksen aluevaltuuston sihteerille antamisesta ensiksi pidetään, tai ilmoitettava syy, minkä vuoksi vastausta ei ole voitu vielä antaa. Kysymys ja siihen annettu vastaus tai ilmoitus vastauksen antamatta jättämisen syystä on otettava aluevaltuuston kokouksen esityslistalle.

Liitteet

Oheismateriaali

Tiedoksi

Täytäntöönpano

Päätöshistoria